

Tiki Svenska – lärarhandledning

Tiki Svenska och kursplanen

Tiki Svenska är ett läromedel som följer kursplanen i svenska för anpassade grundskolan. I den först publicerade delen (vårterminen 2023) ligger fokus på förmågan *att läsa och reflektera över skönlitteratur och andra texter*.

Den första delen av Tiki Svenska innehåller drygt 180 kapitel med mer än 1 700 övningar.

Du hittar en beskrivning av läromedlets kapitel i avsnittet *Innehåll i Tiki Svenska* längre fram i lärarhandledningen.

Hur du kan arbeta med Tiki Svenska

Tiki Svenska består av kapitel. Varje kapitel innehåller en digital modul och ett arbetsblad. Vi rekommenderar att eleverna arbetar med båda dessa komponenter. Det garanterar upprepad läsning, vilket är gynnsamt för såväl avkodning som läsförståelse.

Vi föreslår också att du samtalar med dina elever om texterna. Det passar både som inledning till och avslutning av arbetet med ett kapitel. Samtalet kan till exempel utgå från de bilder som finns i kapitlet. Du hittar även förslag till samtalspunkter till många av texterna i Tiki Svenska.

Den övergripande metoden i Tiki Svenska ser alltså ut så här:

<i>textsamtal</i>	<i>digital modul</i>	<i>arbetsblad</i>	<i>textsamtal</i>
-------------------	----------------------	-------------------	-------------------

Upprepad läsning

I de flesta kapitel läser eleverna kapitlets text minst två gånger. Första gången är texten uppdelad på flera skärmar. Andra gången har texten rubriken *Läs texten igen*. Då ligger hela texten på en skärm. Eleverna behöver då rulla skärmen för att se hela texten och hitta skärmens blädderknappar.

Variation och upprepning

I Tiki Svenska är det vanligt att flera övningar tar upp samma sak – på olika sätt. Det är ett medvetet sätt att variera och upprepa för att utveckla läsförmågan och hjälpa eleven att ta till sig innehåll och språk.

Hörförståelse

Tiki Svenska innehåller även kapitel som fokuserar på att utveckla elevernas hörförståelse. Vi rekommenderar att man gör varje hörövning flera gånger. Arbeta med den digitala modulen tillsammans och låt sedan eleverna göra samma sak individuellt. Därefter kan eleverna arbeta med arbetsbladet innan ni går igenom det tillsammans. Samtala också gärna med eleverna om texten.

Bilder

Tiki Svenska innehåller många bilder. Tyvärr kan vi av rättighetsskäl inte erbjuda dessa som separata filer på det sätt vi kan göra i Tiki English, NO och SO. Bilderna kan ändå utgöra ett viktigt inlag i din undervisning. Om du visar bilderna på stor skärm kan du till exempel använda dem när du samtalar om texterna med dina elever.

Ljud

De allra flesta digitala sidor i Tiki Svenska innehåller en röst som läser upp texten eller övningen. I några övningar som riktar sig till årskurs 7–9 har vi dock utelämnat röst för att utmana eleverna något.

Finns det en högtalarsymbol på skärmen finns det en röst att lyssna på. Övningar utan ljud har inga högtalarsymboler.

Textsamtal

Till texterna i *Berättelser 1–5* och *Sakprosa 1–4* finns ett antal huvudfrågor till varje text. Du kan använda dem för samtal om texten tillsammans med dina elever. Du hittar frågorna i dokumentet *Textsamtal* i lärarmaterialet. Våra frågor är bara förslag på vad du kan ta upp i samband med texten. Anpassa gärna förslagen till samtalspunkter utifrån de elever du har i gruppen.

Ordkunskap

Många övningar i Tiki tar upp ordkunskap. Orden presenteras alltid i ett sammanhang och förekommer sedan i en eller flera övningar.

Facit

Det finns inga färdiga facit till arbetsbladen. Vår tanke är att ni går igenom dem tillsammans och diskuterar möjliga svar. På så sätt bearbetar ni materialet ytterligare en gång. I vissa övningar kan man tänka sig flera olika lösningar.

Du kan också låta eleverna göra facit. Låt till exempel hälften av gruppen arbeta med en text och den andra hälften med en annan text. Gruppen hjälps sedan åt att göra ett facit – kanske på papper. Därefter byter grupperna texter. När de är färdiga rättar de själva med hjälp av den andra gruppen facit. Gå sedan igenom båda texterna tillsammans i hela gruppen.

I de digitala modulerna kan eleverna alltid se om de löst uppgifterna korrekt.

Progression

Progressionen i texter och övningar följer årskurserna. Det finns ofta även en viss progression i varje kategori så att de senare texterna och övningarna är något mer utmanande än de som inleder respektive kategori.

När du väljer vilka kategorier som dina elever ska arbeta med, är det viktigt att du i första hand utgår från läsförmågan i din elevgrupp. Vilka kategorier som hör till vilka årskurser är ett förslag som du kan behöva anpassa till dina elever.

Tiki Svenska och bedömning

Arbetsblad som bedömningsstöd

Arbetsbladen i Tiki Svenska kan också användas som bedömningsstöd. Du kan till exempel låta eleverna öva i den digitala modulen och därefter göra arbetsbladet för att visa sina kunskaper.

Du kan också använda arbetsbladen för formativ bedömning. Du kan till exempel hjälpa eleverna att gå tillbaka till texten och hitta svar till övningarna.

Arbetsbladen till hörförståelse kan också användas som stöd för bedömning av elevernas kunskaper. På det sättet kan eleverna förbereda sig genom att lyssna – men inte läsa. Dessa arbetsblad har ordet *lyssna* i titeln.

Texter för bedömning

I Tiki Svenska finns det några texter som enbart bearbetas på arbetsblad. Det ställer högre krav på eleverna. Även dessa texter kan användas som bedömningsstöd. Dessa arbetsblad har ordet *extra* i titeln. Du känner också igen dessa texter på att det ligger en ram runt varje sida. Texterna hittar du i lärarmaterialet.

Här följer en översikt över de extratexter som finns i Tiki Svenska.

Kategori	Text	Kommentar
Berättelser 1	Mamma sover_extra	Finns endast som extratext.
Berättelser 2	Misse leker_extra	Finns som hörförståelse. Extratexten innehåller nya övningar.
Berättelser 2	Bilen som kom bort_extra	Finns som hörförståelse. Extratexten innehåller fler övningar.
Berättelser 2	Bella och Belinda_extra	Finns endast som extratext.
Berättelser 2	Bobbys bästa bil_extra	Finns endast som extratext.
Berättelser 3	Älg_extra	Finns endast som extratext. Texten är hämtad från Tiki NO och är på en grundläggande nivå.
Berättelser 5	Huset vid havet	Finns endast som extratext.
Sakprosa 1	Padel_extra	Finns endast som extratext.
Sakprosa 1	Fåglar_extra	Finns endast som extratext. Texten är hämtad från Tiki NO och är på en grundläggande nivå
Sakprosa 2	Popcorn_extra	Finns endast som extratext.
Sakprosa 3	Träd_extra	Finns endast som extratext.
Åk 7–9	Flest tigrar_extra	Finns endast som extratext.

Innehåll i Tiki Svenska

Kategorier

Kapitlen i Tiki är grupperade i kategorier. Kategorierna i Tiki Svenska är numrerade och ordnade i en progression som följer årskurserna.

Kategori	Fokus	Årskurser
1–12	Läsinlärning	1–3
13–17	Läsförståelse	1–6
18–21	Läsförståelse	4–9
22–25	Läsförståelse	7–9
100–104	Hörförståelse	1–6
106–108	Hörförståelse	4–9

Bokstäverna – kategori 1–5

Bokstäverna 1-5 innehåller övningar för bokstavsinslärning. Eleverna övar på bokstavstecken och bokstavsljud. Varje bokstav presenteras med en ramsa.

Ord – kategori 6–10

Ord 1-5 består av övningar med enkla ord som tränar ljudning, ljudanalys och läsförståelse.

Meningar – kategori 11

Meningar innehåller övningar med enkla meningar som tränar ljudning, helordsläsning och läsförståelse.

Korta texter – kategori 12

Korta texter består av texter om vardagliga ämnen som tränar avkodning och läsförståelse. Texterna innehåller många enkla och ljudenligt stavade ord.

Berättelser – kategori 13–17

Berättelser 1 använder enkla ord med anknytning till familjen och ord från den allra första läsundervisningen. Vi introducerar även enkla namn med ljudenlig stavning.

Berättelser 2 innehåller korta berättelser om figurer som förekommer i barnens lek och tidiga böcker.

Berättelser 3 består av korta faktatexter om vanliga djur. Här introducerar vi ng-ljudet och sj-ljudet.

Berättelser 4 innehåller fantasihistorier t.ex. om hur räven fick vit svanstipp. Blandad ljudstridig stavning förekommer.

Berättelser 5 består av texter av olika karaktär. Texterna är längre än de texter eleverna mött tidigare. I den digitala modulen finns ordförklaringar och synonymer till uttryck.

Sakprosa – kategori 18–21

Sakprosa är grupperad i fyra delar. Varje del arbetar med specialskrivna texter som anknyter till hemkunskap, matematik, geografi, fysik, biologi, historia, musik, idrott och populärkultur. Texterna är i stigande svårighetsgrad.

Sakprosatexterna riktar sig till elever i årskurs 3–6 men är åldersneutrala för att också kunna passa för äldre läsare.

Hörförståelse – kategori 100–104

Övningar för hörförståelse numreras från 100 och uppåt.

Varje kategori följer progressionen i Berättelser 1–5. Hörförståelse 100 ligger alltså på samma nivå som Berättelser 1, Hörförståelse 101 motsvarar Berättelser 2 osv.

Kapitlen består av en digital modul och ett arbetsblad. I den digitala modulen lyssnar eleverna på innehållet – texten presenteras inte på skärmen. På arbetsbladet finns både texten och de övningar eleverna arbetat med i den digitala modulen. Ibland tillkommer ytterligare övningar för att utmana eleverna ytterligare.

Några av kapitlen i Hörförståelse innehåller texter som även finns i Berättelser 1–5. I dessa kapitel är övningarna delvis olika.

Hörförståelse sakprosa – kategori 105–108

Kapitlen i kategori 105–108 följer progressionen i Sakprosa 1–4.

Texter för årskurs 7–9

De arbetsblad som hör till kategori 22–25 för årskurs 7–9 har röd färg på ramar.

Korta texter – kategori 22

Texterna i kategori 22 och 23 riktar sig till något äldre elever och har ett visst vuxentilltal. De första texterna är mycket korta. Här finns övningstyper som eleverna inte mött i övningarna för tidigare årskurser. I den digitala modulen finns ordförklaringar och synonymer. Det finns även övningar på de ord och uttryck som förklaras.

Längre texter – kategori 23

I kategori 23 finns det inte ljud i alla övningar. Här behöver också eleverna i vissa övningar scrolla texten om de vill läsa den.

Fantasy – kategori 24

Folket på ön är en fantasyberättelse i sju delar. Texterna är korta men liksom all fantasy har de en högre abstraktionsnivå än andra texter. På arbetsbladen finns dels övningar av samma karaktär som i den digitala modulen – dels övningar där eleverna kan producera eget innehåll. Alla övningar är korta.

Vissa av de fria övningarna passar lika bra som samtalspunkter – eller både och.

I kategori 24 finns det inte ljud i alla övningar.

Abstrakta begrepp – kategori 25

Den förlorade staden handlar om en belägrad stad. Texterna arbetar med meddelanden från tre parter som verkar i staden. Texterna är mycket korta och upprepar vardagliga abstrakta begrepp. Dessa tränas vidare på arbetsbladen. Även här finns möjlighet för eleverna att producera eget material.

I kategori 25 finns det inte ljud i alla övningar.

Arbetsblad i Tiki Svenska

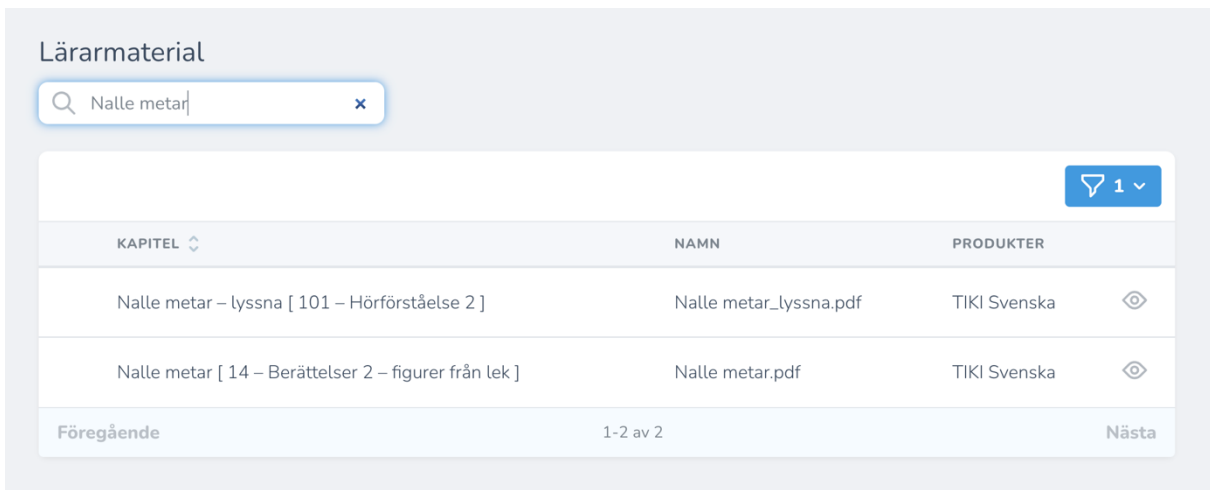
Arbetsbladen i Tiki Svenska ger eleverna tillfälle till repetition och variation av innehållet i den digitala modulen. Arbetsbladen kan användas på skärm eller skrivas ut på papper.

Hitta arbetsbladen

I Tiki är det du bara du som har loggat in som lärare som har tillgång till arbetsbladen. När du har loggat in till lärardelen i Tiki har du en gul meny i vänsterkanten.

Välj där *Lärarmaterial*.

Nu kan du använda sökrutan för att hitta det arbetsblad du söker. Arbetsbladen har samma namn som den digitala modulen. I första hand kan du alltså söka på kapitlets titel.

KAPITEL	NAMN	PRODUKTER
Nalle metar – lyssna [101 – Hörförståelse 2]	Nalle metar_lyssna.pdf	TIKI Svenska
Nalle metar [14 – Berättelser 2 – figurer från lek]	Nalle metar.pdf	TIKI Svenska

Snabbsökning arbetsblad

I Tiki Svenska kan du även söka på ord som visar vilken kategori arbetsbladet tillhör:

extra

lyssna

bokstav

ord

meningar

Tiki Svenska - medarbetare

Författare

Följande författare har lämnat material till Tiki Svenska:

Peter Gröndal	lärare, specialpedagog
Annika Hjalmarsson	lärare
Anneli Karlsson	speciallärare, rektor
Anders Lidén	lärare, redaktör
Arne Nilsson	lärare, specialpedagog
Gudrun Svensson	docent

Illustrationer

Foton och illustrationer är hämtade från Shutterstock.

Ljudproduktion

Ljudproduktionen är utförd av SAYIT AB.

Röster:

Karin Mannerström

Mattias Linderoth

Claes Göran Söllgård

Sonja Lindbom